COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I"
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ŞI SECURITATE

Nr. 4
2011

ASPECTE ALE SECURITĂȚII NAȚIONALE PRIN CREŞTERE ŞI DEZVOLTARE ECONOMICĂ

Costin HINȚA-DOROFTEI

CONCLUZII:

- ***Crearea unei economii de piață funcționale, compatibile cu principiile, normele, mecanismele, instituțiile şi politicile Uniunii Europene reprezintă obiectivul principal al Strategiei economice naționale.***
- ***Într-o economie de piață, rolul esențial revine statului ca reprezentant al sectorului public în general.***
- ***Se dezvoltă un nou tip de economie care are ca elemente de bază educația şi cunoaşterea, inovarea şi progresul tehnologic, restructurarea organizațiilor şi reglementarea mediului de afaceri.***
- ***În noul tip de economie se impune o regândire a teoriei asupra factorilor de producție.***

În ultima perioadă, conceptul de „noua economie" s-a impus ca fiind noul concept de investigare a ştiinței economice. Opinia specialiştilor în economie se bazează pe axioma că economiile moderne reprezintă sisteme dinamice, cu mari posibilități de adaptare şi nu sisteme centrate pe ideea de echilibru perfect. Această nouă caracteristică esențială a mediului noii economii moderne influențează şi factorii de decizie din economie şi promovează noua abordare a economiei ca pe un sistem cu mari posibilități de adaptare, extrem de dinamic.

„Diferența dintre abordarea echilibrului în economia clasică şi în noua economie este prezentată foarte sugestiv de către Ilya Prigogine: economia clasică pune accent pe stabilitate şi echilibru. Astăzi, se observă existența instabilității, a fluctuațiilor şi a tendințelor evoluționiste care se manifestă practic la toate nivelurile. Ne aflăm în fața unui univers mult mai complex şi mai structurat decât ne-am putut imagina vreodată. Sfârşitul acestui secol se asociază cu naşterea unei noi viziuni asupra naturii şi ştiinței care aduce omul ceva mai aproape de natură, o ştiință care face din inteligența şi creativitatea umană o expresie a unei tendințe fundamentale în univers. Se deschid astfel noi perspective pentru cercetările interdisciplinare. Elementele structurale ale noii economii sunt: educația şi cunoaşterea, inovarea şi progresul tehnologic, restructurarea organizațiilor şi reglementarea mediului de afaceri. Noua economie impune o regândire a teoriei factorilor de producție întrucât factorii tradiționali îşi pierd din semnificație iar cunoaşterea devine componenta esențială a sistemului de dezvoltare economică şi socială contemporan. În viziunea lui Peter Drucker: Factorii tradiționali de producție – pământul, munca şi capitalul nu au dispărut. Dar ei au devenit secundari. Cunoaşterea devine singura resursă cu adevărat relevantă astăzi. În noua economie şi în societatea cunoaşterii bunurile intangibile precum cunoştințele şi managementul infor-

mației și cunoașterii devin principala forță motrice, ne aflăm într-o lume care pune accent pe valoare economică a bunurilor intangibile. Ideile valorează tot mai mult, în timp ce produsele costă tot mai puțin. Cunoașterea, spre deosebire de muncă, pământ și capital, este un activ care se apreciază pe măsura utilizării. Cu cât sunt utilizate mai mult, cu atât cunoștințele devin mai active și eficiente. Cunoștințele și tehnologiile avansate pot transforma semnificativ economia unei țări, asigurându-i atât un sistem de producție eficient, o competență tehnologică sporită, cât și o înaltă competitivitate"[1].

În acest context, și Uniunea Europeană se găsește „*în fața unor dileme semnificative, determinate de mondializare și provocările inerente induse de o nouă economie bazată pe cunoaștere*"[2].

De aceea, Uniunea Europeană și-a stabilit „*un nou obiectiv strategic pentru deceniul viitor: acela de a deveni economia bazată pe cunoaștere cea mai competitivă și cea mai dinamică din lume, capabilă de o creștere economică durabilă, însoțită de o îmbunătățire cantitativă și calitativă a ocupării forței de muncă. Realizarea acestui obiectiv necesită o strategie globală, ce presupune:*

- pregătirea tranziției către o societate și o economie bazată pe cunoaștere, cu mijloace politice care să răspundă mai bine nevoilor societății informatizate, ca și accelerarea reformei structurale care să ducă la creșterea competitivității și inovației și desăvârșirea pieței interne;

- modernizarea modelului social european prin investiția în resursele umane și lupta împotriva excluziunii sociale;

- stimularea condițiilor pentru o evoluție sănătoasă a economiei și perspective de creștere favorabile, prin dozarea judicioasă a politicilor macroeconomice"[3].

După o perioada de reforme structurale semnificative, legislative și instituționale, de restructurare economică și socială în vederea pregătirii aderării, factorii de decizie naționali în consonanță cu realitățile internaționale și europene orientează managementul strategic economic astfel încât România „*să facă față unui context semnificativ schimbat și cu un nivel crescut de interdependențe între statele membre, care necesită un comportament strategic rațional și eficace*"[4].

În primul rând, calitatea de membru al Uniunii Europene constituie șansa și mijlocul României de a-și dezvolta economia națională. Realitatea că România este „*un stat membru UE cu un PIB pe locuitor mult sub media europeană accentuează nevoia de folosire eficientă a resurselor proprii și a fondurilor comunitare, de stimulare mai activă a investițiilor străine și autohtone. România are nevoie de menținerea pe o perioadă cât mai lungă a creșterii economice rapide, echilibrate și durabile, de instituții puternice și eficiente, de un sistem legislativ coerent și de un sistem fiscal predictibil*"[5]. Aceasta „*include modernizarea infrastructurilor fizice, adaptarea sistemului educațional la cerințele europene, revigorarea cercetării științifice și inovării, cu accent pe aplicabilitate în practica economică bazată pe parteneriatul între mediul de afaceri, universități și institutele de cercetare, restructurarea fundamentală a agriculturii și impulsionarea dezvoltării rurale, precum și consolidarea capacității administrative în vederea implementării acquis-ului comunitar. România trebuie să acționeze în continuare pentru o dezvoltare durabilă și pentru protecția mediului, pentru flexibilizarea pieței muncii și asigurarea condițiilor pentru dezvoltarea unui climat concurențial optim*"[6].

De asemenea, o contribuție la creșterea economică o constituie promovarea în mod constant ca element al managementului strategic - dezvoltarea tehnologică care are „*o importanță majoră pentru puterea economică a unei țări, pentru poziționarea favorabilă a acesteia în ierarhia internațională de competitivitate, în contextul intensificării globalizării economiei românești*"[7].

În primăvara anului 2000, Uniunea Europeană și-a stabilit ca obiectiv să devină „*cea mai competitivă și dinamică economie bazată pe cunoaștere din lume*"[8].

Într-o economie de piață, „*statul reprezintă în general sectorul public. Statul trebuie să vegheze la creșterea nivelului de trai și, în general, a calității vieții populației, ceea ce presupune ca venitul național pe locuitor să fie mai mare decât costul acoperirii nevoilor umane de bază (hrană, locuință, sănătate educație etc.). Acest lucru este necesar, deoarece veniturile populației determină consumul de bunuri și servicii, care este „motorul" dezvoltării economiei naționale, determinând veniturile capitaliștilor și deci capitalizarea. Statul nu trebuie să asigure egalitatea veniturilor, ci egalitatea șanselor fiecărui membru al societății*"[9]. Însă, „*competitivitatea și dinamismul afacerilor sunt direct dependente de un climat de reglementări care să ducă la investiții, inovație și activități antreprenoriale*"[10].

„*Realizarea noului obiectiv strategic se va baza, în principal, pe sectorul privat, dar și pe parteneriatul public-privat. Va depinde de mobilizarea resurselor disponibile pe piață, dar și de eforturile statelor membre. Rolul Uniunii este de a se comporta ca un catalizator în proces, prin stabilirea unor termene pentru mobilizarea tuturor resurselor necesare pentru tranziția către economia bazată pe cunoaștere și prin adăugarea propriei contribuții la acest efort în cadrul politicilor comunitare, cu respectarea Agendei 2000. Mai mult, Consiliul European salută contribuția pe care Banca Europeană de Investiții o va aduce la formarea capitalului uman, al IMM-urilor și antreprenoriatului, cercetării și dezvoltării rețelelor din domeniul tehnologiei informației și sectoarelor telecomunicațiilor și inovației. Cu ajutorul inițiativei „Inovația 2000", Banca Europeană de Investiții își va continua planurile de a aloca un miliard de Euro pentru operațiuni de capital de risc pentru IMM-uri, iar pentru programul său principal, își va majora fondurile de la 12 la 15 miliarde de Euro, eșalonate pe următorii trei ani, pentru domeniile prioritare*"[11].

Strategia națională de dezvoltare economică a României stabilește că obiectivul fundamental al managementului strategic economic „*crearea unei economii de piață funcționale, compatibile cu principiile, normele, mecanismele, instituțiile și politicile Uniunii Europene*"[12].

Realizarea acestui obiectiv strategic se întemeiază pe evaluarea resurselor și posibilităților, a contextului intern

şi internaţional. S-a apreciat ca fiind întru totul posibil ca - prin eforturi proprii, susţinute de o largă cooperare - să se asigure atenuarea şi eliminarea treptată a decalajelor faţă de ţările avansate, modernizarea României, în pas cu exigenţele tranziţiei spre o economie cultural – informaţională în care capitalul educaţional să reprezinte cheia de boltă a dezvoltării economice şi sociale.

Opţiunile strategiei vizează *„crearea de condiţii pentru:*

1) Asigurarea creşterii economice pe baza sporirii ratei investiţiilor prin participarea semnificativă a capitalului naţional şi prin atragerea resurselor externe, mai ales sub formă de investiţii directe, în condiţii de deplină transparenţă, astfel ca după anul 2001, ritmurile medii anuale de creştere a produsului intern brut să se situeze între 4-6%;

2) Continuarea măsurilor de stabilizare macroeconomică prin asigurarea unor deficite bugetare suportabile, în jurul a 3% din produsul intern brut, reducerea deficitului cvasi-fiscal, gestionarea corespunzătoare a datoriei publice şi deficitului contului curent, astfel încât să se asigure reducerea treptată a inflaţiei, care la nivelul anului 2004 să poată fi exprimată printr-o singură cifră;

3)Promovarea unor politici coerente, compatibile cu mecanismele Uniunii Europene, vizând ajustarea structurală a economiei, dezvoltarea şi modernizarea infrastructurii fizice, ştiinţifice şi sociale, revitalizarea şi retehnologizarea industriilor cu potenţial competitiv, construirea unei agriculturi întemeiate pe exploataţii de dimensiuni optime, sprijinirea activităţilor bazate pe tehnologia informaţiei şi crearea unui mediu prielnic pentru extinderea şi dezvoltarea turismului, diversificarea serviciilor financiare, a sectorului terţiar în general;

4) Crearea unui mediu de afaceri prielnic, bazat pe un cadru legal coerent şi stabil care să asigure dezvoltarea competiţiei de piaţă, reducerea costurilor de tranzacţie şi diminuarea poverii fiscale; promovarea unor măsuri specifice de stimulare a întreprinderilor mici şi mijlocii; definirea clară a drepturilor de proprietate, asigurarea unor structuri administrative şi judiciare adecvate, capabile să asigure aplicarea legii şi respectarea obligaţiilor contractuale;

5) Modernizarea şi dezvoltarea serviciilor de utilitate publică astfel ca acestea să răspundă cât mai bine nevoilor cetăţenilor şi economiei naţionale, asigurându-se treptat apropierea de standardele ţărilor membre ale UE;

6) Elaborarea şi asumarea unui program pe termen lung pentru eliminarea riscurilor de accidente ecologice şi reducerea continuă a nivelurilor de poluare a mediului înconjurător”[13].

Pe baza analizei disfuncţionalităţilor constatate şi a conştientizării necesităţii de realizare a unei schimbări profunde în politicile din domeniul ştiinţei şi tehnologiei, în „Strategia naţională de dezvoltare economică a României pe termen mediu”**,** adoptată în martie 2000, sunt precizate noile obiective în acest domeniu: creşterea potenţialului creativ ştiinţific şi tehnologic, amplificarea resurselor alocate activităţilor de cercetare-dezvoltare, perfecţionarea managementului proiectelor, facilitarea accesului specialiştilor la sursele de informare-documentare, accentuarea participării unităţilor de profil româneşti la programele internaţionale din domeniul ştiinţei şi tehnologiei, dezvoltarea capacităţii de absorbţie a inovărilor în economie, stimularea cercetării-dezvoltării intra-firmă prin proiecte comune cu unităţile de profil şi aplicarea unor scheme stimulative de cofinanţare. O precizare importantă în cadrul capitolului privind politica în domeniul ştiinţei şi tehnologiei este cea potrivit căreia *„începând cu anul 2001 ponderea în produsul intern brut a resurselor destinate cercetării ştiinţifice şi dezvoltării tehnologice va fi gradual mărită pentru a ajunge la niveluri comparabile cu statele membre ale Uniunii Europene*”[14].

Şi, în prezent, *„o politică industrială este necesară mai ales în contextul în care România a renunţat la multe din pârghiile politicii publice macroeconomice: la politica comercială prin aderarea la Uniunea Europeană, la politica fiscală prin cota unică (fără a face aprecieri asupra acesteia), şi se pregăteşte să renunţe la politica valutară şi monetară prin intrarea în zona Euro (poate prea devreme în condiţiile reformelor structurale încă neterminate)*”[15].

Obiectivele de realizare a unei economii competitive şi dinamice, a unei economii bazată pe cunoaştere sunt nu numai dezirabile, ci şi realiste. România dispunând de *„importante resurse naturale şi un capital uman apt de performanţă, de capacităţi productive potenţial competitive, de o poziţie geografică de intersecţie a fluxurilor internaţionale de comerţ. Toate aceste avantaje comparative oferă numeroase oportunităţi atractive pentru capitalul occidental. Disponibilitatea Uniunii Europene, a altor organisme internaţionale de a sprijini ţara noastră în demersul său istoric de integrare a fost de asemenea formulată neechivoc. Decisive sunt acum depăşirea stării de economie slab structurată instituţional, articularea funcţională a noilor mecanisme, promovarea de politici clare şi coerente, care să reorienteze energiile societăţii spre obiectivele autentice ale prosperităţii personale şi generale*”[16].

Provocările la adresa statului, ca organizaţie publică sunt în mod direct legate de integrarea sa într-un sistem lărgit, fie local, fie naţional.

Astfel, *„mediul organizaţiilor este din ce în ce mai complex, schimbător şi incert. Complexitatea pentru organizaţia publică este dependentă, pe de o parte, de numărul de variabile prezente, iar pe de altă parte, de numărul de interacţiuni între aceste variabile. În acest sens, variabilele sunt de natură economică, socială, culturală, tehnică, juridică, politică şi structurală. Schimbarea, manifestată între două stări, iniţială şi modificată, proces frecvent întâlnit în ultimele decenii ale secolului XX, este caracterizată de profundele progrese tehnologice cu influenţă asupra modurilor de viaţă şi de muncă, de crizele economice, cu nevoile de rigoare care rezultă în acest sens. Incertitudinea este o consecinţă a complexităţii şi schimbării. Câmpul posibilităţilor este vast, ameninţările şi oportunităţile nu sunt previzibile pe termen scurt, evenimentele sociale şi politice suportă transformări structurale şi conjuncturale. Presiunea*

mediului (intern sau extern) asupra organizației publice este intensă și se manifestă prin variabile-cheie care pot fi: globalizarea, progresele tehnice, așteptările sociale, reglementările, mișcările politice, culturile și sistemele de valori, problemele economice, tendințele demografice, problemele ecologice, fenomenele sociale etc.

În cadrul acestui tip de mediu, organizația publică nu mai poate să administreze funcționarea sa ca în trecut, în măsura în care concepțiile și practicile anterioare devin imposibil de adaptat, centralizarea structurilor și deciziilor necesită amânări ale răspunsurilor care au o compatibilitate redusă în raport cu nevoile de reactivitate. Politicile de mare anvergură se dovedesc a fi opuse nevoilor de rigoare bugetară. Procedurile și regulile interne provoacă rigidități nepermițând integrarea schimbărilor necesare"[17].

[1] Iancu AUREL (coord.), **Dezvoltarea economică a României – competitivitatea și integrarea europeană**, Editura Academiei Române, București, 2005, p. 209.

[2] Consiliul European, **Strategia de la Lisabona**, 23-24 martie 2000, Lisabona (apud: Hildegard PUWAK, **Economia funcțională de piață,** Editura Expert, p.180).

[3] *Ibidem*, p.180.

[4] Guvernul României, **Strategia post-aderare a României 2007-2013,** București, 13 decembrie 2006, p. 1.

[5] Guvernul României, **Strategia post-aderare a României 2007-2013,** București, 13 decembrie 2006, p. 1.

[6] Guvernul României, **Strategia post-aderare a României 2007-2013,** București, 13 decembrie 2006, p. 2.

[7] Aurel IANCU (coord.), **Dezvoltarea economică a României – competitivitatea și integrarea europeană,** Editura Academiei Române, București, 2005, p. 251.

[8] Consiliul European, **Strategia de la Lisabona,** 23-24 martie 2000, Lisabona (apud: Hildegard PUWAK, **Economia funcțională de piață,** Editura Expert, p.180).

[9] Marius BĂCESCU, **Politici macroeconomice de integrare a României,** Editura Economică, București, 2008, p. 88.

[10] Consiliul European, **Strategia de la Lisabona,** 23-24 martie 2000, Lisabona (apud: Hildegard PUWAK, **Economia funcțională de piață,** Editura Expert, p.188).

[11] *Ibidem*, p.198.

[12] Guvernul României, **Strategia națională de dezvoltare economică a României pe termen mediu,** București, 2000, p.1.

[13] *Ibidem*, p. 2.

[14] Corneliu RUSSU, **Economie industrială,** Editura Economică, București, 2003, p. 392.

[15] Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, **Reindustrializarea României: Politici și strategii,** București, iunie 2010, p. 5.

[16] Guvernul României, **Strategia națională de dezvoltare economică a României pe termen mediu,** București, 2000, p. 37.

[17] Lucica MATEI, **Management public,** Editura Economică, București, 2006, p.148.

PROPUNERI:

- ✓ ***Promovarea, în mod constant, a dezvoltării tehnologice ca element al managementului strategic național.***
- ✓ ***Folosirea eficientă a resurselor proprii și a fondurilor comunitare, de stimulare mai activă a investițiilor străine și autohtone.***

COLOCVIU STRATEGIC este o publicație a Centrului de Studii Strategice de Apărare și Securitate ce include rezumate ale temelor de cercetare științifică, conferințelor, simpozioanelor, seminariilor, meselor rotunde, opinii și puncte de vedere ale unor personalități de marcă din armată și societate, din țară și străinătate, implicate în cercetarea științifică din domeniul securității.

Publicație realizată cu sprijinul Editurii și Tipografiei
Universității Naționale de Apărare „Carol I"
Tehnoredactare computerizată: Mirela ATANASIU
Supliment al revistei *IMPACT STRATEGIC*
ISSN: 1582-6511; B: 0162/640/2011

Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate
Șos. Panduri, nr. 68-72, Sector 5, București
Telefon: 021.319.56.04, Fax 021.319.55.93
e-mail: cssas@unap.ro
http//:cssas.unap.ro